

Raport de monitorizare

„Evaluarea discursului instigator la ură în media online”

Chișinău – 2015

Raportul a fost realizat de CJI în cadrul proiectului „Combaterea discursului de ură în media online și pe rețele de socializare”, implementat cu suportul Civil Rights Defenders (Suedia), partener al CJI. Conținutul raportului nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

I. CADRUL METODOLOGIC

Perioada de monitorizare: 1-31 mai 2015

Obiectul monitorizării: toate materialele publicate în orice formă și comentariile care se referă la persoane ce fac parte din grupurile vulnerabile la discriminare și discurs instigator la ură: minorități etnice, minorități sexuale, grupuri religioase, persoane refugiate, absolvenți ai școlilor-internat, persoane cu dizabilități fizice și psihosociale, persoane HIV pozitive, persoane bolnave de tuberculoză, foști deținuți.

Scopul monitorizării: Scopul monitorizării este de a determina gradul de corectitudine manifestat de redacții la scrierea materialelor jurnalistice referitoare la grupurile vulnerabile la discurs instigator la ură și la moderarea comentariilor plasate de utilizatorii portalurilor de știri. A identifica dacă pe portalurile informative, în conținutul scris de jurnaliști și în comentariile utilizatorilor, există elemente ale discursului instigator la ură: cuvinte denigratoare, expresii discriminatorii, etichetări, stereotipuri, apeluri la agresiune sau alte forme de exprimare care propagă ura și intoleranța față de anumite grupuri sociale.

Portalurile monitorizate: unimedia.md, publika.md, protv.md, jurnal.md, trm.md, moldova.org, deschide.md, stirilocale.md, realitatea.md, mirpmr.ru, dnestr.tv, newspmr.com, omg.md (numai conținutul în limba rusă), esp.md și gagauzmedia.md.

Criteriile de selectare:

Au fost selectate portalurile care:

- difuzează știri și alt conținut informativ;
- plasează conținut informativ în fiecare zi;
- oferă utilizatorilor spațiu pentru comentarii.

Definiția termenilor:

discurs instigator la ură (DIU) – în conformitate cu **Recomandarea 97 (20)** a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei din 30 octombrie 1997, termenul „*discurs instigator la ură*” va fi înțeles ca *acoperind toate formele de exprimare care diseminează, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură bazate pe intoleranță, inclusiv: intoleranța exprimată de naționalismul agresiv sau etnocentrism, discriminare și ostilitate împotriva minorităților, migranților și persoanelor ce sunt descendenți ai imigranților*¹.

Legea Republicii Moldova cu privire la libertatea de exprimare (Nr. 64 din 23.04.2010) conține (la art.2) următoarea definiție pentru sintagma „*discurs care incită la ură*”: „*orice formă de exprimare care provoacă, propagă, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță*”².

O altă definiție pentru DIU care a servit drept reper pentru acest raport este cea formulată de

¹ [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/translations/romanian/Rec\(1997\)020&ExpMem_ro.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/translations/romanian/Rec(1997)020&ExpMem_ro.pdf)

² <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=335145>

Kevin Boyle în lucrarea „**Hate speech – the United States versus the rest of the world**” (2001) și reprodusă de cercetătorii români Daniela Angi și Gabriel Bădescu în studiul publicat în 2014 „**Discursul instigator la ură în România**”: „*Discursul instigator la ură desemnează o categorie problematică de expresie și libertăți conexe, ca de pildă libertatea de asociere și de întrunire, și care implică susținerea urii și a discriminării împotriva grupurilor pe baza rasei, culorii, etniei, credințelor religioase, orientării sexuale sau altui statut*”³.

În noțiunea „grupuri vulnerabile la discurs instigator la ură” se încadrează:

- minorități etnice;
- minorități sexuale;
- grupuri religioase minoritare;
- persoane refugiate;
- elevi sau absolvenți ai școlilor-internat;
- persoane cu dizabilități (fizice sau mintale);
- persoane infectate cu HIV;
- consumatori de droguri
- persoane bolnave de tuberculoză;
- deținuți și foști deținuți.

Indicatori cantitativi:

- numărul subiectelor;
- numărul comentariilor.

Indicatori de conținut:

Tonalitatea materialelor – acest indicator va arăta dacă jurnaliștii folosesc sau nu termenii pe care îi recomandă organizațiile naționale și internaționale pentru protecția drepturilor omului și non-discriminare. De asemenea, va arăta dacă jurnaliștii, prin limbajul folosit, contribuie sau nu la generarea unor comentarii dușmănoase sau instigatoare la ură.

Tonalitatea comentariilor – analizează tonul și limbajul folosit de persoanele care au plasat comentariile la materialele monitorizate.

Prezența mesajelor instigatoare la ură – acest indicator va arăta dacă în produsele jurnalistice și în comentariile utilizatorilor există mesaje/expresii care cad sub incidența definiției reproduse mai sus a DIU.

Studiu de caz

Exemplu de material jurnalistic însoțit de comentarii ale utilizatorilor de internet în care subiectul și comentariile au fost gestionate incorect.

³ http://www.fdsc.ro/library/files/studiul_diu_integral.pdf

II. NORME INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE CARE INTERZIC PROPAGAREA DISCURSULUI INSTIGATOR LA URĂ

2.1. Norme legale:

Discursul instigator la ură este interzis în Republica Moldova și în țările europene printr-o serie de acte internaționale și prin legislația internă. **Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice** prevede, la art. 20, faptul că sunt interzise prin lege propaganda în favoarea războiului și îndemnul sub orice formă la ură națională, rasială sau religioasă „care constituie o incitare la discriminare, la ostilitate sau la violență”⁴.

De asemenea, **Recomandarea 97 (20)** a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la discursul de ură definește discursul instigator la ură și îndeamnă statele să prevină propagarea lui.

Pe plan intern, **Constituția Republicii Moldova** prevede la art. 32 „*Libertatea opiniei și a exprimării*” pct. (3): „*Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional*”⁵.

Legea cu privire la libertatea de exprimare protejează dreptul persoanelor și al instituțiilor media la exprimare, însă stabilește clar, la art. 3 pct. 5, faptul că garanțiile privind libertatea de exprimare „*nu se extind asupra discursurilor care incită la ură sau la violență*”⁶.

Codul Penal al Republicii Moldova prevede, la art. 346, sancționarea cu amendă de până la 250 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani „*a acțiunilor intenționate, îndemnelor publice, inclusiv prin intermediul mass-media, scrise și electronice, îndreptate spre ațâțarea vrăjbei, diferențierii sau dezbinării naționale, etnice, rasiale sau religioase, spre înjosirea onoarei și demnității naționale, precum și limitarea, directă sau indirectă, a drepturilor ori stabilirea de avantaje, directe sau indirecte, cetățenilor, în funcție de apartenența lor națională, etnică, rasială sau religioasă*”⁷.

Legea cu privire la asigurarea egalității (nr. 121 din 25.05.2012) interzice instigarea la discriminare, termen prin care se înțelege „*orice comportament prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor stipulate de prezenta lege*”⁸.

⁴ http://www.dadalos.org/rom/menschenrechte/grundkurs_2/Materialien/dokument_5.htm

⁵ http://lex.justice.md/document_rom.php?id=44B9F30E:7AC17731

⁶ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=335145>

⁷ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=331268>

⁸ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=343361>

2.2. Norme deontologice/profesionale:

Codul Deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova prevede, la cap. 4. pct. 4.15: „*Jurnalistul tratează echitabil toate persoanele cu care intră în contact în exercițiul meseriei sale și nu face discriminări pe criterii de gen, vârstă, etnie, religie, stare socială sau orientare sexuală*”⁹.

„**Ghidul de stil cu norme etice**”, o publicație pentru jurnaliști ce conține recomandări și exemple de bune practici și oferă o listă de termeni recomandați jurnaliștilor la realizarea materialelor referitoare la grupuri vulnerabile la discriminare sau la discurs instigator la ură¹⁰.

2.3. Precedente judiciare referitoare la responsabilitatea administratorilor portalurilor pentru conținutul comentariilor:

Un document în care pentru prima dată s-a stabilit în mod expres că proprietarii site-urilor sunt responsabili de conținutul comentariilor utilizatorilor este Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțată la 10 octombrie 2013 în cazul Delfi vs Estonia¹¹.

Curtea a respins plângerea depusă de unul dintre cele mai populare portaluri de știri din Estonia, Delfi, pe care instanțele naționale l-au găsit vinovat de defăimare prin faptul că nu a moderat comentariile ofensatoare plasate de utilizatori la o știre, ceea ce a adus prejudicii de imagine unei companii de transport. În hotărârea, care a devenit un precedent pentru jurisprudența statelor membre ale Consiliului European, se spune că portalul Delfi, care nu a moderat o serie de comentarii denigratoare, „*a eșuat în încercarea de a le împiedica să devină publice, a profitat de existența lor, dar le-a permis autorilor să rămână anonimi*”.

În Republica Moldova au fost pronunțate două hotărâri judecătorești prin care site-urile au fost declarate responsabile de conținutul comentariilor. Ambele se referă la nemoderarea comentariilor discriminatorii și instigatoare la ură față de reprezentanți ai minorităților sexuale.

În primul caz, examinat în instanțe în anii 2011-2012, **Oleg Brega vs www.privesc.eu**, Judecătoria sectorului Râșcani din municipiul Chișinău a constatat că SRL „Privesc.EU” și AO „Privesc.Eu” sunt responsabile de „*discursul de ură față de persoane presupuse sau fiind de orientare homosexuală*”. Prin Hotărârea Curții Supreme de Justiție pronunțată la 9 august 2012, hotărârea primei instanțe a devenit definitivă, cele două companii fiind obligate să plătească în beneficiul lui Oleg Brega suma 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 200 lei pentru taxa de stat achitată¹².

Al doilea caz se referă la nemoderarea comentariilor denigratoare și instigatoare la ură față de persoanele homosexuale de către administratorii site-ului **www.protv.md**. Hotărârea a fost pronunțată de Judecătoria sectorului Râșcani din municipiul Chișinău la 23 februarie 2015 și nu este definitivă. Judecătoria a stabilit că SRL „Pro Digital” este „*responsabil de instigare la ură, violență și discriminare față de persoanele presupuse sau știute ca fiind de orientare homosexuală prin nemoderarea comentariilor de pe site-ul http://protv.md*”¹³.

⁹ http://consiliuldepresa.md/fileadmin/fisiere/documente/cod_d_rom.pdf

¹⁰ http://www.unicef.org/moldova/Ghid_Etica_Jurnalist_RO.pdf

¹¹ [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-126635#{"itemid":\["001-126635"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-126635#{)

¹² http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_old.php?id=35093

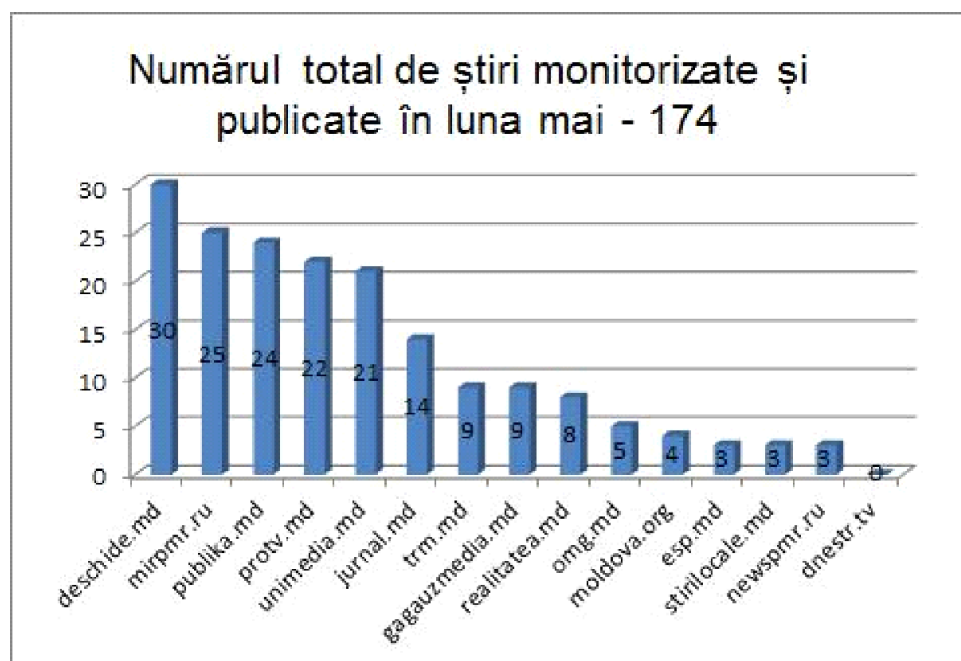
¹³ http://gdm.md/files/dispozitiv_fond_protv.pdf

III. REZULTATELE MONITORIZĂRII

3.1. Dimensiunea cantitativă

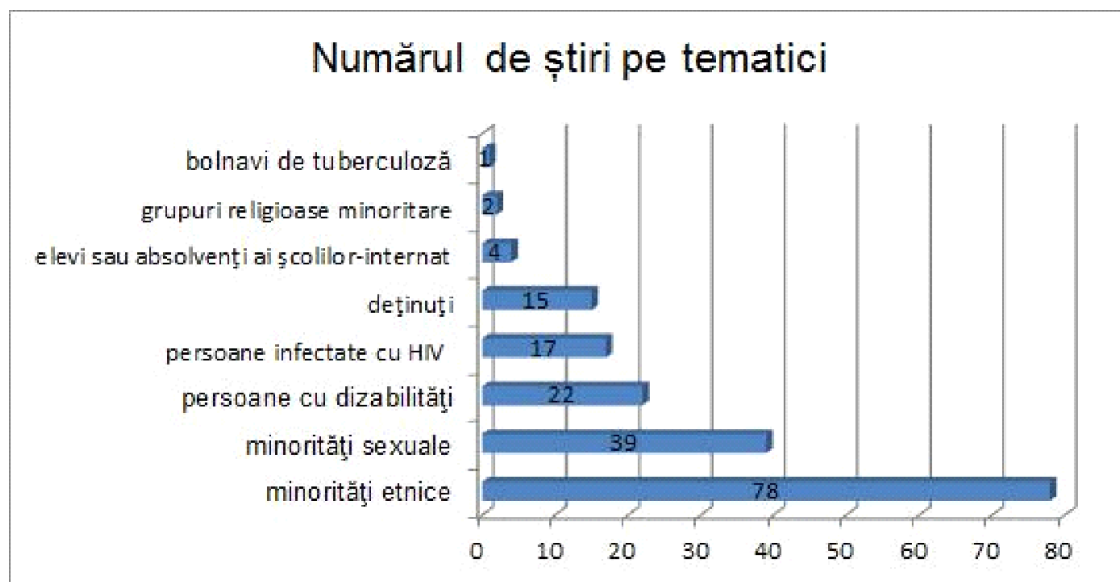
Pe durata lunii mai 2015, cele 15 portaluri informative monitorizate au publicat 174 de materiale care se referă la grupurile vulnerabile la discursul de ură. Cele mai multe materiale (30) au fost publicate de **deschide.md**. La polul opus se află **dnestr.tv**, care nu a publicat niciun material. Numărul mare de materiale de pe unele portaluri se datorează, în mare parte, faptului că în luna mai la Chișinău, în fiecare an, are loc festivalul minorităților sexuale „Curcubeul peste Nistru”, pe care presa îl reflectă în știri prin anunțarea organizării evenimentului, prin desfășurarea lui și prin eventuale reacții sau consecințe.

Diagrama 1. Numărul total de știri publicate în luna mai 2015 de portalurile monitorizate

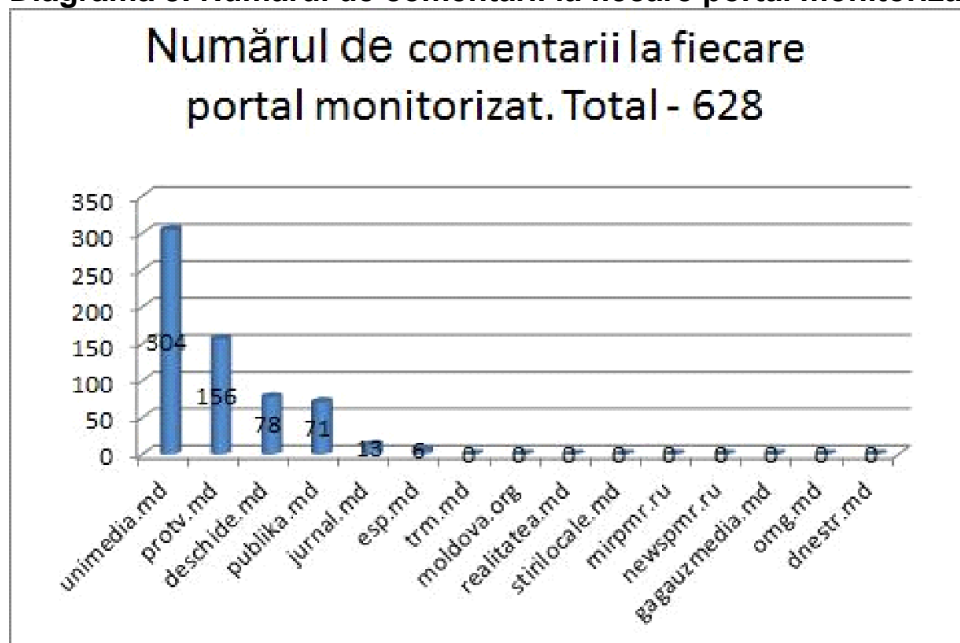
Numărul mare de știri se explică, de asemenea, și prin faptul că în perioada monitorizării a avut loc un alt eveniment de interes pentru presă – expulzarea unui cetățean român, George Simion, din Republica Moldova. Chiar dacă știrile despre George Simion abordează o problemă politico-etnică, ele au fost monitorizate, întrucât grupurile etnice fac parte din obiectul acestui raport.

Diagrama 2. Numărul de știri publicate repartizate pe grupuri vulnerabile la discursul instigator la ură

3.2. Dimensiunea calitativă. Cum au fost prezentate știrile și gestionate comentariile de către fiecare instituție de presă

Diagrama 3. Numărul de comentarii la fiecare portal monitorizat

Trm.md – în perioada monitorizată pe site-ul trm.md au fost publicate 9 subiecte care vizează grupurile monitorizate: 3 se referă la minorități etnice; 3 – la minorități sexuale și câte un material la deținuți, persoane HIV pozitive și persoane cu dizabilități. Fiind știri foarte scurte, jurnaliștii au folosit un limbaj adecvat, fără să utilizeze stereotipuri sau termeni denigratori. La aceste știri postate pe site nu a fost înregistrat niciun comentariu de la utilizatori.

Administrația portalului folosește sistemul de moderare „Disqus”, care a fost integrat în platforma de plasare a conținutului și permite comentarea doar prin autentificarea utilizatorului cu ajutorul Facebook, Twitter sau Yahoo. Acest sistem blochează cuvintele licențioase și injuriile. De moderarea comentariilor este responsabil autorul materialului jurnalistic, care urmărește ce comentarii a generat produsul său și anunță producătorul de tură sau managerul departamentului. Dacă există comentarii cu tentă denigratoare, utilizatorul respectiv este atenționat. În cazul în care continuă să plaseze comentarii cu caracter denigrator sau injurii primește interdicția de a mai comenta¹⁴.

În perioada 1-31 mai 2015, **Jurnal.md** a publicat 14 materiale despre grupurile vulnerabile la discursul instigator la ură: 5 referitoare la minorități etnice; 4 – la minorități sexuale; 2 – la deținuți și 1 – la elevi sau absolvenți de internate. Toate sunt scrise cu folosirea unui limbaj neutru și laconic, caracteristic știrilor. Jurnaliștii nu au folosit stereotipuri sau abordări negative, tonalitatea textelor fiind neutră.

Din articolele monitorizate, doar 5 au fost însoțite de comentarii ale utilizatorilor, în total au fost plasate 13 comentarii. Cele mai comentate au fost știrile referitoare la minoritățile etnice (cele despre expulzarea lui George Simion) – 11 comentarii. Câte un comentariu au știrea despre persoanele cu dizabilități și despre evadarea din penitenciar a unui deținut minor.

Majoritatea comentariilor au vizat nu persoanele din grupurile vulnerabile la discurs de ură, ci liderii politici care au fost considerați de comentatori responsabili de anumite situații în care s-au pomenit reprezentanții acestor grupuri. Menționăm prezența singurului comentariu la știrea despre un deținut minor evadat din penitenciar și prins la scurt timp:

„Ei sunt inca copii , shi voi vreti ca sai adaugati inca 6 ani , ce este cu voi , inainte shtiu, ca daca evadau le dadea unca doi ani. La noi lejile sunt scrise pentru saraci, ca cei bogati toti ca unu sunt protejati, shi stau acasa in lucsuru, shii supravegiata. Parlament shi justitie criminala fata de popor”¹⁵.

Administrația acestui site folosește un filtru electronic care depistează cuvintele considerate obscene. Utilizatorii pot comenta doar dacă se loghează cu Facebook. De moderarea comentariilor sunt responsabili reporterii. Ei verifică o dată la 2-3 ore dacă există sau nu comentarii la știri¹⁶.

În perioada monitorizată pe site-ul **Publika.md** au fost publicate 24 de știri referitoare la persoane din grupurile care fac obiectul prezentului raport: cele mai multe – 9, se referă la persoane din grupuri etnice; 6 – la minorități sexuale; 4 – la persoane cu dizabilități; 3 – la deținuți și câte una la persoane HIV pozitive și persoane care fac parte din grupuri religioase. Cu o singură excepție, jurnaliștii au respectat corectitudinea limbajului și abordării. Excepție: știrea din 27 mai 2015 *„Controverse după Eurovision! Câștigătorul concursului, Mens Zelmerlew, ar putea fi GAY”*, care exploatează senzaționalul și sugerează că ar fi vorba de o stare de anomalie negativă.

¹⁴ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.trm.md.

¹⁵ Comentariile cititorilor, aduse drept exemplu în acest raport, sunt reproduse în varianta originală, în forma în care au fost postate pe site-urile monitorizate.

¹⁶ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.jurnal.md.

În total la aceste știri au fost plasate 71 de comentarii. Cele mai comentate au fost știrile despre minoritățile etnice – s-au înregistrat 30 de comentarii – și despre minorități sexuale, unde au fost fixate 14 comentarii. În ambele cazuri sunt prezente comentarii care instigă la violență, discriminare și ură. Alte comentarii au fost înregistrate după cum urmează: știri despre deținuți – 12; despre persoane cu dizabilități – 7; despre grupuri religioase – 7; despre persoane infectate cu HIV – 1.

Exemple: la știrea intitulată „*Liderul mișcării «Acțiunea 2012» a fost expulzat din Republica Moldova*”, publicată la 13 mai 2015, au fost plasate 12 comentarii, dintre care 3 au fost șterse de către redacție. Unele dintre cele 9 comentarii rămase conțin mesaje agresive și instigatoare la ură:

„Moarte ocupanților și trădătorilor!” (Anexa 1)

sau

„PLAHOTNIUC IN FIECE ZI NE SCUIPA IN SUFLET, TUTUROR, RUSILOR, GAGAUZILOR, ROMANILOR. SI DACA ACEST OM VA MURI DE MOARTEA LUI , ATUNI NOI, BASARABENII, SUNTEM MAMALIGARI”. (Anexa 2)

Știrea despre faptul că participanții la marșul reprezentanților minorităților sexuale au fost atacați cu ouă și bruscați de către un grup de creștin-ortodocși, publicată la 17 mai 2015, cu titlul: „*NO COMMENT: altercații și ură în timpul marșului egalității al minorităților sexuale*” a adunat 13 comentarii. Unele dintre ele conțin cuvinte denigratoare și mesaje instigatoare la ură (**Anexa 3**):

„jos toti pidarasii din moldova impreuna cu gheii si lezbienele, si totodata luativa de mina cu parlamentul si guvernul”; „Vrem o tara fara pderasti! Pederastii sa se care in EuroJopa pederasta!”;

Un comentariu care conține un apel la agresiune și instigă la ură a fost plasat și la știrea din 29 mai 2015 cu titlul „*POLIȚIA ÎN ALERTĂ! A evadat un bărbat arestat pentru furt în proporții deosebit de mari*”:

„(...) Iar banditul prins și lichidat prin decapitare publică!!El nu se va corecta nici odată, toată viața v-a fi tâlhar!!!” (Anexa 4)

Astfel de comentarii ar fi trebuit moderate de către redacție, adică blocate.

Pe site-ul **Publika.md** utilizatorii pot comenta doar dacă se loghează cu Facebook. Administrația a introdus de curând acest instrument ca metodă de prevenire a apariției comentariilor cu un conținut denigrator. Funcționează și un sistem de filtrare a comentariilor, care conține o listă de cuvinte interzise. Redacția nu are o persoană responsabilă de moderarea comentariilor. De acest lucru se ocupă editorii care plasează știrile. Ei moderează comentariile foarte rar, când există atacuri la persoană sau îndemnuri la violență¹⁷.

Unimedia.md a publicat 21 de știri despre grupurile monitorizate: 14 materiale se referă la reprezentanții minorităților etnice (români, ruși, evrei); 4 – la minorități sexuale și câte una la persoane infectate cu HIV, persoane cu dizabilități și la deținuți. Limbajul știrilor a fost neutru,

¹⁷ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.publika.md.

respectând normele deontologice. Textele conțin informații, fără să fie prezentă atitudinea autorului.

În total, aceste știri au generat 304 comentarii, ceea ce constituie cel mai mare număr dintre toate portalurile monitorizate în cadrul acestui raport. Cele mai multe comentarii au fost înregistrate la cele 14 știri referitoare la reprezentanții minorităților naționale (expulzarea românului George Simion sau reținerea unor cetățeni ruși în Republica Moldova) – 234. Știrile despre marșul homosexualilor au avut 44 de comentarii, știrea despre persoanele cu dizabilități a adunat 25 de comentarii și știrea despre un deținut evadat – un comentariu. Majoritatea comentariilor au fost neutre, de încurajare sau de critică la adresa guvernării. Au fost înregistrate și o serie de comentarii dezaprobatore, care vădesc o atitudine ostilă față de anumite grupuri sociale.

Cele mai multe comentarii negative și cu mesaje de instigare la ură au generat știrile despre minoritățile sexuale și cele care vizau reprezentanți ai etniei ruse. Chiar dacă la unele știri există mențiuni că postările au fost șterse de redacție, instituția nu a moderat corespunzător toate comentariile, întrucât există mesaje agresive și care conțin cuvinte obscene. Exemple:

Știrea din 13 mai 2015 „*Liderul platformei «Acțiunea 2012» a fost expulzat din țară*” a acumulat 30 de comentarii. Patru dintre ele conțin mesaje de instigare la ură față de etnia rusă și sunt scrise de același utilizator, care folosește cuvintele „*ruso-porci*”, „*javre rusofile*”, „*criminali*” și îndeamnă la agresiune: „*împușcați trebuie aceste javre porcine*”:

„(...) si tot felul de **ruso-porci** se plimba prin Moldova si dezgina societatea (...)

„(...) nu avem nevoie de multe etnii, (...) alungate toate **leprele rusafone** in siberia lor in acel grajd de **degradanti, betivi, narcomi, vata la minte, criminali, ucigasi, rapanosi**” (Anexa 5).

„**impuscati trebuie aceste javre porcine**”

Și alte știri referitoare la expulzarea lui George Simion conțin comentarii denigratoare la adresa etnicilor ruși, care sunt numiți „*jigodii de ruși*” sau „*ruși împuțiți*” (Anexa 6).

Știrea „*Ambasadorul rus la Chișinău, deranjat de Strategia de integrare a minorităților*”, plasată la 16 mai 2015, a generat 51 de comentarii, dintre care 10 denigratoare și conținând cuvinte obscene și injurii la adresa Ambasadorului Rusiei, Farit Muhametșin (Anexa 7). Un comentariu a fost șters de redacție. Exemple:

„(...) **porcareaea** acesta de minoritati, ce traesc, se hranesc si actioneaza la innadusirea poporului Moldovei, ca popor majoritar; cu ajutorul debililor comunisti, socialisti si democrati, carora **trebuie pusa sirma-n bot, asa cum pun gospodarii de la tara-la porci** (...)

Din cele 4 știri referitoare la minoritățile sexuale publicate de Unimedia, numai două sunt însoțite de comentarii. Una are 42 de comentarii, iar alta – 2.

Știrea „*Marșul homosexualilor din Chișinău, soldat cu altercații dintre preoți și polițiști*”, publicată la 17 mai 2015, a avut 42 de comentarii, 6 dintre care conțin cuvinte denigratoare și obscene la adresa minorității sexuale, restul sunt comentarii neutre. Exemplu:

„*да ди щи сэ пермите ла о мьнэ де пдрашть рушь сэ провоаче четэцений Р.Молдова*”

*ку параде содомите? ласэ сэ сы ***** ла дыншый акасэ (...)*". (Pe portal cuvântul obscen nu a fost blurat)

De asemenea, pe fundal politic, a fost destul de comentată și știrea din 7 mai 2015 „*Persoanele cu dizabilități mintale vor putea vota*”. Comentatorii au folosit cuvinte denigratoare și etichetări ca „*alienați mintali*” sau „*retardați*”. (**Anexa 8**)

Administrația portalului folosește un sistem de „auto-moderare”, care permite celorlalți comentatori să evalueze fiecare comentariu postat, iar comentariul care acumulează un anumit număr de voturi negative, este ascuns. De asemenea, la www.unimedia.md funcționează un sistem de filtre care blochează cuvintele obscene. În redacție există o persoană responsabilă de moderare, însă, din cauza numărului mare de postări și a volumului de lucru pe care îl are de făcut pe lângă moderare, nu întotdeauna reușește să vadă toate comentariile, de aceea există situații când comentariile plasate pe site conțin cuvinte obscene și mesaje instigatoare la ură¹⁸.

Moldova.org a publicat în perioada monitorizării doar 4 materiale referitoare la categoriile de persoane care fac obiectul acestui raport: 3 știri despre marșul homosexualilor și o istorie de succes despre o persoană cu dizabilități. Limbajul și tonalitatea folosite sunt adecvate subiectelor. Știrile nu sunt însoțite de niciun comentariu.

Portalul www.moldova.org nu folosește filtre pentru comentarii. Utilizatorii pot plasa mesaje doar dacă se loghează cu Facebook. Tot prin intermediul paginii de pe Facebook redacția primește notificări atunci când apare un comentariu. Fiecare reporter sau cine primul vede notificarea moderează comentariul – îl acceptă sau îl blochează, în funcție de conținut. Comentariile care conțin cuvinte indecente sau amenințări, sunt blocate¹⁹.

Portalul **Realitatea.md** a publicat pe parcursul lunii mai 8 știri: 2 despre minorități sexuale, 2 despre minorități etnice, 2 despre persoane cu dizabilități și câte una despre deținuți și persoane infectate cu HIV. Limbajul folosit corespunde rigorilor jurnalismului corect, nu conține etichetări sau stereotipuri. La niciuna din cele 8 știri nu au fost înregistrate comentarii.

Portalul folosește un sistem de filtrare a cuvintelor obscene. Comentariile devin vizibile imediat ce sunt scrise, nu necesită aprobarea unui moderator. Reporterii verifică ce comentarii au fost postate la materialele lor și dacă descoperă un conținut „mai grav”, comentariul este înlăturat. De regulă, știrile de pe www.realitatea.md nu sunt însoțite de multe comentarii. Utilizatorii preferă să plaseze opiniile lor pe pagina de Facebook a acestei instituții media²⁰.

Site-ul **Protv.md** a publicat 22 de știri care vizează grupurile vulnerabile la discursul de ură: 9 despre reprezentanți ai minorităților etnice; 9 despre reprezentanți ai minorităților sexuale; una despre absolvenți de internate; una despre deținuți; una despre persoane cu dizabilități; una despre persoane infectate cu HIV. Autorii au folosit un limbaj neutru, pe alocuri de încurajare (exemplu: o istorie umană despre un tânăr din Republica Moldova, elev la un gimnaziu-internat, a cărui viață s-a schimbat după ce a fost înfiat de o familie din Statele Unite). Formulările sunt conforme normelor deontologice, sunt redade fapte și informații, fără

¹⁸ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.unimedia.md.

¹⁹ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.moldova.org.

²⁰ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.realitatea.md.

comentariile autorilor; nu sunt prezente stereotipuri sau cuvinte depreciative.

În total, au fost fixate 156 de comentarii, dintre acestea 131 la știrile despre minorități sexuale, 17 – la cele despre minorități etnice, 3 – la știrile despre absolvenți de internate, câte 2 la știrile despre deținuți și persoane infectate cu HIV și un comentariu la știrile despre persoanele cu dizabilități.

Un număr mare de comentarii (74 la număr) a adunat o știre despre altercațiile dintre creștinii ortodocși și participanții la marșul homosexualilor, iar alta, la aceeași temă – 36 de comentarii. La restul știrilor au fost înregistrate de la 1 până la 9 comentarii.

Dintre comentariile la știrile despre minoritățile sexuale, majoritatea sunt neutre sau peiorative, conțin mesaje pro și contra manifestărilor publice ale minorităților sexuale, însă nu conțin cuvinte obscene, denigratoare sau instigatoare la ură.

Administrația portalului folosește filtre electronice care identifică mesajele ce conțin cuvinte obscene, apeluri la violență, ură. Astfel de comentarii sunt blocate și nu ajung pe site. Utilizatorii se loghează cu Facebook, sistem care este funcțional de câteva luni. Anterior utilizatorii puteau plasa comentarii fără să se logheze. Comentariile sunt moderate de editorii site-ului²¹.

Deschide.md a publicat în total 30 de știri referitoare la grupurile care fac obiectul monitorizării. Numărul mare se datorează știrilor despre expulzarea lui George Simion, subiect căruia deschide.md i-a acordat o atenție mai mare decât restul site-urilor monitorizate. Astfel, portalul a publicat 21 de știri referitoare la minorități etnice, 6 referitoare la minorități sexuale și 3 – la deținuți. Deși prin numărul mare de știri despre George Simion portalul a arătat că a manifestat o atenție mai mare decât alte instituții de presă față de reținerea și expulzarea acestui cetățean român din Republica Moldova, limbajul știrilor nu a depășit cadrul informativ. Noutățile legate de acest subiect au fost relatate de o manieră imparțială, cu prezența celei de a doua surse.

În total, aceste știri au adunat 78 de comentarii, cele mai multe fiind la știrile despre George Simion – 66 și la cele despre activitățile din luna mai a reprezentanților minorităților naționale – 11. La cele trei știri despre deținuți a fost plasat un singur comentariu. Majoritatea comentariilor sunt neutre sau de susținere a persoanelor vizate, dar există și mesaje cu conținut denigrator și instigatoare la ură.

Exemple:

Comentariu la știrea din 17 mai 2015 „*Șase persoane reținute la marșul homosexualilor*”:

„La perete pe toti trebuie de pus, drepturi ei au...Cum asa e posibil o Tara crestina cu asa legi?”

Comentarii la știrea din 17 mai 2015 – „*Comunitatea LGBT, atacată cu ouă și petarde de contramanifestanți*”:

„Растрелять их на....., всех, и камуняк, и социалистов, и геев, и лесбиянок, и

²¹ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.protv.md.

трансексуалов, и бисексуалов, и путиножопализов и путинососов. Всех расстрелять на.....” (Anexa 9)

„*Не так страшны геи из Брюсселя, как п*****из Кремля*” (pe site cuvântul nu a fost blurat)

Comentariu la știrea din 13 mai „*Confirmat. Liderul Platformei «Acțiunea 2012» a fost expulzat din RM*”:

„(...) am ajuns ca **tiganii** sa ne faca ordine in casa” (Anexa 10)

Portalul www.deschide.md folosește filtre pentru cuvinte obscene. Un operator verifică săptămânal comentariile și dacă descoperă comentarii „indecente”, le șterge²².

Stirilocale.md a publicat 3 știri referitoare la grupurile de persoane care fac obiectul monitorizării: 2 despre deținuți și una despre reprezentanți ai unor grupuri religioase. Știrile au fost preluate din comunicate de presă sau de pe alte portaluri și sunt scrise într-un limbaj informativ, fără derogări de la normele deontologice. Nicio știre nu a fost însoțită de comentarii.

La știrile de pe acest portal comentariile utilizatorilor ajung mai întâi pe email la redacție, de unde sunt preluate/moderate de cineva din echipă și plasate pe site²³.

Mirpmr.ru²⁴ a publicat în total 25 de știri: 9 despre persoane cu dizabilități; 9 despre persoane infectate cu HIV; 4 despre minorități etnice; 2 despre elevii și absolvenții școlilor-internat și una despre bolnavii de tuberculoză. În niciuna dintre știri nu a fost atestată o retorică negativă; tonalitatea, limbajul folosit și abordarea au fost adecvate, cu excepția câtorva știri în care a fost folosit cuvântul „invalid”, care nu este recomandat de „Ghidul de stil cu norme etice”.

O singură știre, referitoare la minorități naționale, a fost însoțită de 3 comentarii, scrise de același utilizator, dar care au fost șterse de către redacție.

Newspmr.com²⁵ a publicat 3 știri: una referitoare la persoane infectate cu HIV, una referitoare la minorități etnice și una referitoare la persoane cu dizabilități. Limbajul folosit și tonalitatea textelor sunt adecvate. Știrile nu sunt însoțite de comentarii.

Gagauzmedia.md a publicat în perioada monitorizată 9 articole, dintre care 5 despre minorități etnice; 2 despre persoane cu dizabilități și 2 despre persoane infectate cu HIV. Redacția a respectat corectitudinea expunerii și nu a încălcat normele deontologice în ce privește limbajul, abordarea și tonalitatea expunerii. Numărul relativ mare de știri referitoare la minorități etnice se datorează organizării în această perioadă la Comrat a unui festival etnocultural. Știrile despre acest eveniment sunt pozitive și prezintă minoritățile etnice dintr-o perspectivă exclusiv pozitivă. Știrile nu sunt însoțite de comentarii.

²² Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.deschide.md.

²³ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.stirilocale.md.

²⁴ Redacția portalului Mirpmr.ru a fost contactată pentru a oferi informații privind moderarea comentariilor pe site, însă în perioada elaborării studiului nu a oferit niciun răspuns.

²⁵ Redacția portalului Newspmr.com a fost contactată pentru a oferi informații privind moderarea comentariilor pe site, însă în perioada elaborării studiului nu a oferit niciun răspuns.

Pe portalul **gagauzmedia.md** utilizatorii pot plasa comentarii doar dacă se loghează cu Facebook. Un redactor moderează aceste comentarii, atunci când este necesar. Administrația portalului notează că, de regulă, comentarii sunt puține și decente, datorită faptului că este exclusă posibilitatea păstrării anonimatului²⁶.

Esp.md a publicat doar 3 articole care se referă la grupurile monitorizate: unul despre minorități sexuale (preluat de la publika.md), unul despre minorități etnice și unul despre deținuți. Limbajul știrilor a fost neutru, respectându-se normele deontologice; nu au fost utilizate cuvinte denigratoare sau stereotipuri. Doar știrea despre minoritățile sexuale (marșul cu altercații din centrul Chișinăului) a fost însoțită de 6 comentarii. Un comentariu este neutru, restul la adresa minorităților sexuale – negative, dar fără cuvinte denigratoare și fără instigare la ură. Un comentariu despre care putem deduce că a conținut apel la violență a fost moderat și redacția a anunțat despre acest lucru:

*„в Бельцах тоже рано или поздно пройдет парад”
„Пусть только попробуют!Бельчане ...!!!”* Nota redacției: comentariul a fost moderat.

Administrația **www.esp.md** nu folosește filtre pentru cuvinte obscene. Fiecare utilizator poate plasa un comentariu fără să se logheze. Este necesar să indice un nume și o adresă de email. În redacție există o persoană responsabilă de moderarea comentariilor – le redactează (adică ascunde frazele sau cuvintele obscene, instigatoare la ură sau la violență) sau le șterge integral. Comentariile pot fi moderate și de alți jurnaliști, atunci când persoana responsabilă nu reușește să facă acest lucru. Numărul comentariilor crește, de regulă, în perioadele electorale²⁷.

Portalul **Omg.md** a publicat 5 articole referitoare la grupurile care fac obiectul monitorizării: 4 despre minorități etnice și unul despre minorități sexuale. Toate articolele monitorizate, plasate la categoria „știri” sunt scrise într-un limbaj analitic, care iese din registrul limbajului caracteristic știrilor. Este prezentă opinia autorului, iar în unele cazuri (exemplul de mai jos) abundă în comentarii malițioase și neînsoțite de fapte. Niciun articol nu este însoțit de comentarii. Unul dintre articolele referitoare la minoritățile etnice are formă de știre, dar conținutul este apropiat de cel al unui comentariu. Tonalitatea articolului poate genera ostilitate între etnii:

„Медиа-холдинг бизнесмена с сомнительной репутацией Владимира Плахотнюка в очередной раз «отличился» в распространении откровенной дезинформации и лжи. Во вторник, в одном из ток-шоу телеканала Publika прозвучала сенсационная информация, за которую контролируемый Плахотнюком телеканал может смело претендовать на внеочередную премию, выдаваемую редакторам холдинга на проспекте Д.Кантемира 1/1. Один из «дежурных» приглашенных холдинга Плахотнюка – румыно-унионист А.Петренку вещал в эфире «единственного новостного», что «по данным статистики Тараклийский район – это район, в котором болгары не составляют большинства населения». «В Тараклийском районе большинство – румыны!», – настаивал приглашенный «эксперт». Подобная ложь была, как говорится, у себя дома. Ни ведущий, ни главный эксперт телеканала, замешанный в Румынии в уголовном деле о педофилии, ни редакторы телеканала,

²⁶ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.gagauzmedia.md.

²⁷ Informație obținută prin metoda interviului de la administrația site-ului www.esp.md.

ежедневно вещающего лживую плахотнюковскую пропаганду на всю страну, даже не попытались возразить столь гнусной лжи. Очевидно, это – от того, что в структурах Плахотнюка именно так и думают, не подозревая, что Тараклийский район является районом, который компактно населен болгарами”.

La etapa finalizării studiului, portalul **www.omg.md** nu oferea spațiu pentru comentarii. În perioada monitorizării, utilizatorii aveau posibilitatea să comenteze.

Dnestr.tv pe durata lunii mai nu a publicat niciun articol referitor la grupurile care fac obiectul prezentei monitorizări.

3.3. Tonalitatea știrilor și comentariilor

În majoritatea absolută a materialelor jurnalistice care au fost monitorizate autorii au respectat normele deontologice referitoare la limbaj, tonalitatea discursului și abordarea categoriilor de persoane vulnerabile la discriminare sau la discurs instigator la ură. Jurnaliștii nu au folosit stereotipuri, etichete sau expresii stigmatizatoare și nu și-au expus propria opinie. Excepție face o știre publicată de **www.omg.md**, „*Структуры Плахотнюка считают, что болгары составляют меньшинство в Тараклийском районе*”, prin care jurnalistul a folosit prilejul abordării tematicii minorităților naționale pentru a scrie o știre/comentariu axat pe critica politică.

Tonalitatea comentariilor în cazul a trei portaluri: **unimedia.md**, **publika.md** și **deschide.md** a cunoscut în unele cazuri derapări serioase de la normele bunului-simț, regulile deontologice și legislație. O parte din comentariile postate de cititori conțineau apeluri exprese la violență și propagau o atitudine de intoleranță față de reprezentanții unor etnii sau minorități sexuale.

3.4. Studiu de caz. **www.unimedia.md**

La 17 mai 2015 **www.unimedia.md** a publicat știrea „*Marșul homosexualilor din Chișinău, soldat cu altercații dintre preoți și polițiști*”, care a adunat 42 de comentarii. Textul știrii este echilibrat, reporterii au redat pe scurt faptele, într-un limbaj neutru, fără să își exprime propria opinie. Fiind o știre conflictuală, jurnaliștii au dat dovadă de atitudine nepărtinitoare față de părți, așa cum prevede Codul Deontologic al Jurnalistului. Fotografiiile care însoțesc textul conțin imagini decente și informative.

În cea mai mare parte din cele 42 de comentarii, utilizatorii critică reprezentanții minorităților sexuale pentru manifestația publică, iar pe preoți și pe credincioși – pentru că au încercat în mod violent să împiedice un marș pașnic. Unele comentarii conțin cuvinte obscene și expresii denigratoare la adresa reprezentanților minorităților sexuale sau la adresa credincioșilor agresivi: „*ын Молдова пдраштий НЕ АУ НАЦИОНАЛИТАТЕ РОМЫНЭ. НУМАЙ РУШЬ!*”;

„*да ди ши сэ пермите ла о мьнэ де пдрашть рушь сэ провоаче четэцений Р.Молдова ку параде содомите? ласэ сэ сы ф***** ла дынший акасэ*”;

„*уйтацивэ читес акторий - хомосексуалий-пдрашть каре ну сынт ромынь дупэ ентие, дар рушь ши покий Митрополией Молдовей пе лынгэ Бисерика Русэ!*”

Aceste comentarii ar fi trebuit moderate/blocate de către administratorii site-ului, întrucât

denigrează minoritățile sexuale și instigă la homofobie, la ură interetnică și contravin prevederilor legale referitoare la discursul instigator la ură. Aceste mesaje conțin exclusiv injurii și nu au nimic în comun cu libertatea de exprimare, ci lezează drepturile și reputația unor grupuri de persoane. Prin nemoderarea acestor comentarii este încălcat art. 5 al Codului Deontologic al Jurnalistului, care prevede că „*jurnalistul tratează echitabil toate persoanele cu care intră în contact în exercițiul meseriei sale și nu face discriminări pe criterii de gen, vârstă, etnie, religie, stare socială sau orientare sexuală*”. De asemenea, redacția poate fi învinuită și de propagarea mesajelor care se încadrează în art. 346 al Codului Penal: „*acțiunile intenționate, îndemnurile publice, inclusiv prin intermediul mass-media, scrise și electronice, îndreptate spre ațâțarea vrajbei, diferențierii sau dezbinării naționale, etnice, rasiale sau religioase, spre înjosirea onoarei și demnității naționale*”.

Concluzii

- În ce privește limbajul și tonalitatea, textele materialelor jurnalistice monitorizate corespund rigorilor jurnalismului și Codului Deontologic al Jurnalistului, cu excepția articolului „*Структуры Плахотнюка считают, что болгары составляют меньшинство в Тараклийском районе*”. Monitorizarea arată că jurnaliștii/editorii portalurilor cunosc normele de limbaj și de abordare a grupurilor vulnerabile la discriminare și discurs instigator la ură. Nu au fost înregistrate cazuri în care în știri să fi fost folosite cuvinte cu conotație negativă (cu excepția cuvântului „*invalid*”, care, chiar dacă nu este unul denigrator, nu este recomandat de specialiști) la adresa grupurilor monitorizate.
- Discursul instigator la ură este prezent în comentariile plasate de vizitatorii câtorva dintre portalurile monitorizate. Cele mai grave cazuri de discurs instigator la ură au fost înregistrate la știrile despre minorități etnice și sexuale.
- Cele mai multe comentarii cu conținut ofensator și instigatoare la ură au fost înregistrate pe portalurile **unimedia.md** și **publika.md**. Sunt prezente astfel de comentarii și pe **deschide.md**.
- Portalurile **jurnal.md**, **protv.md** și **esp.md** au manifestat acuratețe în moderarea comentariilor. Nu au fost înregistrate comentarii instigatoare la ură sau care conțin cuvinte obscene.
- Pe portalurile **trm.md**, **moldova.org**, **stirilocale.md**, **realitatea.md**, **mirpmr.ru**, **dnestr.tv**, **newspmr.com**, **omg.md** și **gagauzmedia.md** utilizatorii nu au plasat niciun comentariu la știrile monitorizate sau au fost blocate de redacție.

Recomandări

- Proprietarii/editorii portalurilor informative ar trebui să depună eforturi mai mari pentru a modera comentariile utilizatorilor, deoarece proprietarii de site-uri sunt responsabili de conținutul comentariilor și pot fi trași la răspundere dacă acestea conțin mesaje instigatoare la ură, mesaje ofensatoare sau calomnioase, conform Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 30 octombrie 2015.
- Editorii portalurilor ar trebui să țină cont de normele deontologice, atunci când decid să accepte un comentariu pe pagina instituției media sau să îl blocheze.
- În fiecare redacție ar trebui să existe în format on-line sau pe suport de hârtie Codul Deontologic al Jurnalistului, „Ghidul de stil cu norme etice”, dar și alte resurse recomandate de organizațiile de media care conțin liste de termeni corecți, astfel ca jurnaliștii și responsabilii de conținutul site-urilor să poată verifica expresiile și cuvintele, atunci când au dubii referitoare la corectitudinea folosirii lor sau când moderează comentariile.
- Este necesară instruirea periodică a jurnaliștilor responsabili de administrarea conținutului on-line, ceea ce i-ar ajuta să distingă mesajele și expresiile instigatoare la ură din comentariile utilizatorilor, pentru a nu le admite pe site-urile lor.
- O triere/moderare eficientă a comentariilor ar descuraja persoanele care răspândesc mesaje instigatoare la ură să le mai plaseze și ar contribui, într-o anumită măsură, la educarea utilizatorilor.
- Închiderea totală a spațiului pentru comentarii nu este o soluție recomandabilă, întrucât, fiind lipsiți de posibilitatea de a-și exprima opinia, utilizatorii ar putea fi descurajați să mai folosească portalul respectiv drept sursă de informații.

Anexe

Anexa 1. publika.md

Grig Leo

Românii patrioți sunt alungați din țară, iar rusofonii-ocupanți și dușmani a moldovenilor chefulesc și demonstrează direct și public atitudinea dușmănoasă față de moldovenii! Asta nste politică guvnrării proruse trădătoare, fricoasă, măligară, băligar! Suntem tradați în fiecare zi de acești pseudogovernatorii! Nu sunt ei a noștri, ei sunt străini, trădători! Moarte ocupanților și trădătorilor! Țata este condusă de idioți adevărați, care nici nu au idee cum se dirijează cu o țară!!

Like · Reply · 6 · 14 Mai 2015 08:56

Gheorghe Chiric

...gestul făcut de actuala putere..arată că direcția este de-acum cunoscută. S-a dat cu stîngul în dreptul..cotonogeala a fost pusă în drepturi prin ordin dat la organele de forță. Ce se va întîmpla în continuare? Iritarea maximală a celor din Moldova care au o altă părere și a românilor. Cred că punctele de frontieră vor deveni ceva mai sensibile..altercații verbale asupra studenților..elevilor..celor care vin și perfectează actele pentru cetățenie..obținerea de pașapoarte. Eu și alți prieteni aveam de gînd să facem o excuersie în Moldova..dar totul a căzut în acest moment. Sigur pe rețelele de socializare ..românii vor acționa în consecință..probabil se vor întrerupe acele prietenii de pe facebook. Nu mă gândesc ce consecințe urmează și pe alte segmente(economice..investiții..etc.) Un gest necugetat din partea acestor guvernanți cu direcție precisă-PRORUSA-"Ariverdece"

Like · Reply · 4 · 14 Mai 2015 08:21

Anexa 2. publika.md

Petru-Tatiana Petreanu · Academia de Muzica Teatru si Arte Plastice (AMTAP)

PLAHOTNIUC IN FIECE ZI NE SCUIPA IN SUFLET, TUTUROR , RUSILOR, GAGAUZILOR, ROMANILOR. SI DACA ACEST OM VA MURI DE MOARTEA LUI , ATUNI NOI, BASARABENII , SUNTEM MĂMALIGARI. CRISTIAN TABARA , ORI TREBUIE URGENT DE LA PU.LIKA SAU NU ARE DREPTUL SA VORBEASCA IN NUMELE ROMANIEI.

Like · Reply · 3 · 13 Mai 2015 22:36

Irina Nazar · Chișinău

DE ASTA PENTERU CA INCURCA HTILOR DE PLOHATNIUK SI FILAT ,IATA DE CE ...

Like · Reply · 2 · 13 Mai 2015 22:26

Cornel Namolovan · Superioara

Cine oare dintre guvernanți va ieși în apărarea acestui cetățean căruia i s-au lizat o mulțime de drepturi?!

Like · Reply · 1 · 13 Mai 2015 21:27

Anexa 3. publika.md

Ion Graur · Business Developer la Coca-Cola Hellenic Moldova

In ce context a tinut cuvintare in primul rind ambasadorul sua daca noi vorbim despre valori europene!moldova capitulata.....

Like · Reply · 17 Mai 2015 19:24

Dima Bobeico · Chişinău

jos toti pidarasii din moldova impreuna cu gheii si lezbienele, si totodata luativa de mina cu parlamentul si guvernul

Like · Reply · 3 · 17 Mai 2015 16:58

Атаман Ацкий

1. геий шы ылесбиенеле че вор Параде сынт тоць русофонь шы апроапе тоць дин Заднистрия
2. Покий сынт дин филиала бисеричий крештине РУСЕ

щи ари аиць Еуропа?

1 + 2 =... поць дедуче?

Like · Reply · 17 Mai 2015 17:01

Constantin Constantin · Chişinău

Атаман Ацкий Ce are aici Europa? Ne bagă pe gît valori sodomite. Mulţumită europenilor homosexualii au organizat acest marş.

Like · Reply · 18 Mai 2015 09:03

Dany Iliedru · Liceu

In UE, drepturile omului sunt respectate strict, iar incalcarea lor, pedepsita aspru!Moldova niciodata nu va fi membru, pentru ca la noi oamenii in afara de a trage sapa, a critica si a invidia, nu sunt buni la nimic!Rusineeeee!

Anexa 4. publika.md

Like · Reply · 1 iunie 2015 10:42

Anatol Hristea-Stan · Lucrează la Mereu încerc marea cu degetul, mereu se găsesc cei, care vor sa-I muşte.

(...)a evedat din maşina Batalionului Escortă şi Pază.(...)

Trăiască angajaţii Batalionului Escortă şi Pază!!! 😊

Like · Reply · 30 Mai 2015 11:51

Grig Leo

Despre, care evadare merge vorba, proştilor?? Pentru proştii L-au eliberat pentru mită, dobiticilor! Strajnicii la închisoare, la muncă forţată! Iar banditul prins şi lichidat prin decapitare publică!!! EI nu se va corecta nici odată, toată viaţa v-a fi tâlhar!!! (ca şi toţi maidavenii!!!!) Ca şi toţi DEMNITARIII din KIŞINĂUI!

Like · Reply · 30 Mai 2015 10:13

Anton Antonov

a dat o parte

Like · Reply · 30 Mai 2015 08:49

Maria Popa

ŞI? Căutaţi-I in Parlamentul RM I Cu certitudine este acolo?

Like · Reply · 30 Mai 2015 06:22

Cristina Gamurar · Lucrează la StarNet

Pai bine, si o poza elementar a presupusului nu era bine venita? Sau cautam un oarecare?

Like · Reply · 1 · 29 Mai 2015 21:19

Anexa 5. unimedia.md

ro la ora: 22:52, 13 mai 2015 +3 (5)

BAA BILELE NOASTRE SI TOTI RUȘOFILII SE TEM DE DACI, TOTI LA PROTEST DE 16 MAI SA ARATAM CARE ESTE DRAGOSTEA NOASTRA FATA DE ROMANIA, MULT II DERANJEAZA PE ANIMALELE NOASTRE DIN FRUNTE TARIII DE ROMANI, h@ndon,usatii,sevciuc,sranschi,patriarhul vladimir,marchel,lupu ,grecica si tot felul de ruso-porci se plimba prin Moldova si dezgina societatea cu separatismul rus nimeni nu ridica un deget, iar cind apare romanul care spune adevarul aceste portiuni de pamint este alung iata cine sint separatistii nostri din fruntea tarii:psrm,pcrm,pldm,pd,partidul nostru,harbuz,patriarh vladimir,marchel,vorona, gogouzia, unde sinte-ti sisule IN SITUATIA DATA POTLOGARILOR, trebuie curatate toate institutiile statului de separatiti si rusi,JOOOOOS

ro la ora: 23:10, 13 mai 2015 +4 (4)

16 mai la 14:00 in PMAN marsul pentru UNIREA MOLDOVEI CU TARA MAMA ROMANIA,!!!!UNIRE,UNIRE,UNIRE!!!!,UNIREA FACE PUTEREA SA FUGARIM toate javrele rusofile de la noi din Moldova nu avem nevoie de multe etnii, vedeti ce se primeste o natiune dezbinata, intr- o astfel de tara sufla ca intr-o lumina, alungate toate leprele rusafone in siberia lor in acel grajd de degradanti,betivi,narcomi,vata la minte,criminali,ucigasi,rapanosii

mihai.romanul la ora: 23:22, 13 mai 2015 +1 (3)

Gestul este pueril. Arata faptul ca le este frica.
In loc sa-i deranjeze furtul miliardului, vanzarea aeroportului si sistemului bancar, "mai marilor" le este teama de George Simion.
Probabil nu au puscariasi antrenati si pregatiti sa deturneze protestul din 16 mai asa cum au facut-o in aprilie 2009.
Rusine sa va fie!

Marian_S la ora: 23:30, 13 mai 2015 +1 (3)

Anexa 6. unimedia.md

Comentariul a fost marcat ca spam. Afisează comentariul.

furnica la ora: 20:49, 14 mai 2015 +7 (7)

Arcor@, ba tu chiar atat de prost esti sau doar te faci. Romania, romanii, n-au luptat pt. ca a fost aproape simultan doua rapturi, dictatul de la Viena, unde ungurii au smuls o bucata din Transilvania si dictatul Molotov-Ribentropp, unde...se stie ce a fost, cu cine sa lupti, cu rusii...te-ar fi lovit imediat ungurii in spate sa la toata Transilvania, apoi, tehnic nu puteam face fata rusilor, RO avea pierderi uriasa atat teritoriale dar si umane prin pierderea unui segment mare din populatie. Eu daca te atac cu inaca tre-patru prieteni cu arme si tu singur cu mainile goale ce zici, ce sanse ai, aaaa, vrei sa arati ca sange-n bocanci, in cazul asta esti un mare prost daca lupti. Romania nu a luptat din acest considerent in 1940, ar fi fost o amplificare a dezastrului, RO s-a inarmat si in 1941 a atacat URSS alaturi de Germania, cu cine ai fi vrut ba idiotule sa lupte contra jigodiilor de rusi, logic, Germania era cea mai in masura sa ne poata sustine pt. eliberarea Basarabiei.

furnica la ora: 21:01, 14 mai 2015 +7 (7)

Eu cand il vad pe rusi cum se umfla-n pene ca ei au castigat razboiul, mi se face greața dar imi vine sa si rad....de 10 ori daca se luptau cu nemtii, fara interventia americanilor si a britanicilor, niciodata n-ar fi castigat rusii, NICIODATA, ce de 10 ori, de 100 de ori si nu castigau, erau net inferiori nemtilor. Rusii, imputiti de rusi, au castigat, sa zicem ca au castigat, au fost in tabara castigatoare, norocul lor, doar noroc nimic altceva. Scrie in istorie ca nemti, romanii, italieni au pierdut, da, dar au pierdut pt. ca contra nemtilor si aliatilor a lupta toata Europa, SUA + Canada si Australia, datorita acestui fenomen rusii au castigat nu ca aveau mare tehnica, is mari lupatori, aiurea, armata lu` Peste Prajit cel rosu erai un mare rahat . Asta este adevarul, rusii si acum se cacca pe ei ca-s tari si mari, sunt popoare in lume care-i bate de le suna apa-n cap la ora asta, cu toata aroganta si infatuarea lor de mari rahati cu arme nucleare care clar le vor exploda in cap.

clavir la ora: 16:10, 14 mai 2015 +10 (21)

Anexa 7. unimedia.md

muhamedsin declarat PEROSOANA NON- GRATA IN MOLDOVA,JOS CU TOATE PORCINELE

ro la ora: 03:27, 17 mai 2015 +4 (4)

muhamedsin ti-ai luat toti purceluisii de minoritati(gagauzi,turci si tot felul de oratani) si "matuska"rusi svinleandea va asteapta

Spartak la ora: 08:20, 17 mai 2015 +7 (13)

sa mai duca in pizda masa ambasadoru pulii

Alejandro22 la ora: 09:05, 17 mai 2015 +11 (13)

Cate procente din populatia moldovei sunt in Rusia?...nu ar trebui si limbii romane sa l se ofere un statut specialin rusia?

Sunt cetățean activ

SocolAlex la ora: 20:23, 17 mai 2015 -14 (14)

Ну во многих регионах РФ так и есть, в каждом многонациональном регионе есть свой второй официальный язык. И интересно в каком же конкретно из регионов собрано хотя бы 1% молдавского населения? Что-то подсказывает, что ни в каком.

Витя la ora: 09:33, 17 mai 2015 +10 (14)

Послу надо напомнить, что в Бурятии, Татарстане, Башкирии русский язык изучают факультатив и никто не смеет даже мычать. Втихаря обратились письмом к президенту чтоб тот защитил их права. У нас же оккупанты что-то трабуют по части языка?

Наглый этот татарин,совсем оборзел.

SocolAlex la ora: 20:36, 17 mai 2015 -14 (14)

Да конечно. У них на конституциональном уровне прописано, что у них второй официальный язык - тот который присущ конкретному региону (в этом один из смыслов федерации): в Бурятии государственные языки - бурятский и русский, в Татарстане - татарский и русский.

Anexa 8. unimedia.md

SAS la ora: 13:18, 07 mai 2015 +4 (4)

Voronin clstiga pe baza decedatilor, acestea vor pe baza retardatilor, defapt, doar un retardat mai poate vota pe filat, plohotniuc voronin sau usatii cu dodon.

Arcor la ora: 13:22, 07 mai 2015 +6 (6)

Da ce e o metoda buna de a suplini rindurile PD. Gindesc si actioneaza la fel ...

Userul lui Pește la ora: 13:36, 07 mai 2015 +5 (5)

Pare o glumă idioată! Fie e o glumă la adresa valorii votului și a responsabilității pe care o reprezintă, fie e o glumă la adresa ideii de incluziune socială prin felul în care e implementată!

Shepherd la ora: 13:37, 07 mai 2015 +6 (6)

In sfârșit Voronin, Plaha și Filat vor avea drept de vot!

lynch la ora: 13:47, 07 mai 2015 -3 (3)

Da tu stii ca Plaha anual doneaza milioane de lei centrelor unde se afla oameni cu dizabilitati mintale?

Sunt cetățean activ

Shepherd la ora: 13:57, 07 mai 2015 +4 (4)

Bine de el, dar mai puțin bandit nu-l face.

lynch la ora: 14:06, 07 mai 2015 -3 (3)

Ce inseamna bandit? Poti sa dovedesti acest lucru, doar stii foarte bine ca pina acum niciun cuvint rau impotriva lui nu s-a adeverit. Uneori atita se vorbeste despre dinsel ca iti vine automat sa crezi ca dinsel detine control a tot ce se intimpla pe lumea asta in care traim.

Sunt cetățean activ

Anexa 9. deschide.md

terminator · o lună în urmă

Растрелять их на...., всех, и камуняк, и социалистов, и геев, и лесбиянок, и трансексуалов, и бисексуалов, и путиножопализов и путинососов. Всех растрелять на.....

^ | v · Răspunde · Distribuie >

Daris · o lună în urmă

Gheii, transecsualii și lesbienele pot să se f..ce intim cât le place. Dar să nu-și etaleze înclinațiile anormale. Referitor la ortacii lui popa Marechel. Ei sunt așa creștini, cum e și mița - bou. Între popii lui Valdimir, chiar și între episcopi, sunt destui homosecsuali, nemaibvrbind de infractori cu pistoale în altar.

2 ^ | v · Răspunde · Distribuie >

igor · o lună în urmă

не так страшны геи из Брюсселя, как пидары из Кремля

maldaveni pacatosi cu icoane, acest kgbist mirsav markel cu panglica de colorada tre raspopit

1 ^ | v · Răspunde · Distribuie >

Anexa 10. deschide.md

Trimite o știre

Sorin Stoică · o lună în urmă

Autorități de-a p*la. Este dreptul lui la libera exprimare, iar oamenii îl susțin.

^ | v · Răspunde · Distribuie >

fufu · o lună în urmă

simion macar nici nui roman, e romm dupa tata
am ajuns ca țigani sa ne faca ordine in casa

^ | v · Răspunde · Distribuie >

Vatamanu Ion → fufu · o lună în urmă

Propaganda sovietica de doi bani , asta faci , fufule !

^ | v · Răspunde · Distribuie >

Acest raport a fost realizat de CJI în cadrul proiectului „Combaterea discursului de ură în media online și pe rețele de socializare”, implementat cu suportul Civil Rights Defenders (Suedia), partener al CJI. Conținutul raportului nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Centrul pentru Jurnalism Independent

